

Vännäs Kommun

Aalborgåtagandena

Sammanställning av nulägesrapporter

2008-08-27

1. STYRNING OCH FÖRVALTNING	3
2. LOKAL STYRNING I RIKTNING MOT HÅLLBARHET	7
3. NATURLIGA GEMENSAMMA NYTTIGHETER	10
4. ANSVARFULLA KONSUMTIONSMÖNSTER OCH VAL AV LIVSSTIL	13
5. PLANERING OCH STADSBYGGNAD	15
6. BÄTTRE FRAMKOMLIGHET, MINDRE TRAFIK	17
7. LOKALA HÄLSOFRÄMJANDE INSATSER	19
8. LIVSKRAFTIG OCH HÅLLBAR LOKALEKONOMI	22
9. ÅTAGANDE JÄMLIKHET OCH SOCIAL RÄTTVISA	24
10. LOKALT OCH GLOBALT	28

1. Styrning och förvaltning

Vi åtar oss att vitalisera våra beslutsprocesser genom ökad deltagandedemokrati. Vi kommer därför att arbeta för att:

1.1 Vidareutveckla en gemensam långsiktig vision för en hållbar kommun

Övergripande mål för Vännäs kommun antogs av kommunfullmäktige 1998 men har ingen tydlig utgångspunkt i hållbarhetsbegreppet. Social hållbarhet berörs delvis genom punkt 5 ”Vännäs Kommun skall tillhandahålla alla ålderskategorier social service som tillfredsställer grundläggande behov och skapar trygghet”. Ekologisk hållbarhet berörs genom punkt 8 ”Miljötänkandet skall genomsyra alla kommunala beslut och baseras på en långsiktig ekologisk hänsyn.” I övrigt finns inte mycket kring hållbarhet. Målen togs också fram utan samrådgivning med medborgare och regelbunden uppföljning görs inte.

Vännäs vision ”Det Upplevelsenära Vännäs – välkomnande, livfullt och nytänkande” antogs av kommunfullmäktige 2006 och är en vision skapad genom dialog medborgare/ideell sektor, näringsliv och kommun. Arbetet med att implementera visionen och fylla den med en innebörd pågår genom kommun och ideell sektor, exempelvis genom Vännäs utvecklingsteam, och näringsliv. I visionen finns stora möjligheter att skapa samsyn kring hållbara Vännäs kommun.

Den strategiska planen 2006-2015 antogs av kommunfullmäktige 2006 och rör det mer praktiska arbetet med styrningen av kommunen. Hållbarhetsfrågorna är tydligare profilerade i den strategiska planen än i de övergripande målen.

Kommunen har varit delaktig i arbetet med det regionala tillväxtprogrammet, RTP. RTP har sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanens vision: ”Västerbottens län är ledande i Nordeuropas regioner med arbetet för en hållbar utveckling präglad med arbetet för en hållbar utveckling präglad av ett kunskapsdrivet och konkurrenskraftigt näringsliv. Länet inrymmer norra Sveriges mest attraktiva livsmiljöer med mångfald och tillgänglighet till arbete, boende, kultur, fritid, studier och omsorg och där människor känner delaktighet och engagemang. År 2012 ska Västerbottens län ha 270 000 invånare.” Den länsövergripande visionen kring hållbarhet är viktig på lokal nivå.

1.2 Bygga upp deltagande och kapacitet för hållbar utveckling i lokalsamhället och i den kommunala förvaltningen

Projektet Medborgarpanel i Vännäs kommun ska bidra till ökad dialog med medborgarna i Vännäs kommun. Genom en webbaserad enkät¹ kan invånare² i Vännäs kommun göra sina synpunkter hörda innan beslutet tas och på så sätt påverka. Arbetet med att starta upp medborgarpanelen påbörjades under slutet på 2007. Den första enkäten handlar om trygghet och den andra ska handla om miljö/hållbarhet. Paneler som genomförs ska ha tydlig koppling till beslutsprocessen. Projektplanen fastslår även att hållbarhet är ett viktigt perspektiv i medborgarpanelen.

---

¹Enkät via post för den som inte har möjlighet eller tillgång till internet.

² Från 18 år

Projektet Next step ska bidra till att skapa en hållbar utveckling för Vännäs kommun genom bland annat olika attitydsförändringsaktiviteter. En redan genomförd aktivitet är ”öppet hus 17 maj”, där medborgare, ideell sektor och kommun skapade en mötesplats för information, åsiktsutbyte och kunskapsöverföring. Denna aktivitet kommer att återkomma regelbundet. Andra aktiviteter som planeras är bland annat ”medborgarutbildningar”. Projektet, som är påbörjat, erbjuder kraft, idéer och finansiering av deltagande och hållbar utveckling av lokalsamhället och kommunförvaltningen.

Kommunens webb är ett bra verktyg för att skapa dialog och öka medborgarnas engagemang för hållbar utveckling. Webbplatsen är uppbyggt med medborgarperspektivet som styrande. Lättillgängliga kontaktytor möjliggör för medborgarna att ställa frågor, tycka och kommentera. I nuläget saknas information på annat språk än svenska.

Den kommunala informationstidningen, KI, är ett utmärkt organ för att skapa engagemang för hållbar utveckling. Tidningen har redan genomgått en förändring för att bland annat göra den tillgängligare och få snabbare utgivning.

Vännäs stödjer Umeås kandidatur till årets kulturhuvudstad. En satsning på att skapa ett livskraftigt och mångfacetterat kulturperspektiv är också en tydlig satsning på social hållbarhet

1.3 Inbjuda alla delar av lokalsamhället att delta på ett effektivt sätt i beslutsfattande

Att inbjuda lokalsamhället är en förutsättning för att kunna vitalisera deltagandedemokratin.

Genom olika forum/råd diskuteras olika aktuella frågor. Två av dessa är Handikapp- och pensionärsforum och Landsbygdsrådet.

Handikapp- och pensionärsforum är inte ett rådgivande organ utan ett forum för dialog mellan handikapp- och pensionärsföreningar, kommun samt vårdcentralen Tre Älvar, för att diskutera aktuella frågor. Forumet utvärderades 2007 och resultatet visade att man är nöjd med hur forumet fungerar. Någon förening som representerar funktionshindrade barn finns inte representerad i forumet.

Landsbygdsrådet verkar för en utveckling av landsbygden i Vännäs kommun. Rådet är byarnas språkrör gentemot Vännäs kommun och andra myndigheter. Landsbygdsrådet fungerar som remissinstans gentemot kommunen i viktiga frågor.

Hösten 2008 startas ett samarbete mellan kommunstyrelse (via projektet Medborgarpanel) - vård- och omsorgsnämnd och fritidsgården Stjärnhuset för att skapa dialog med ungdomar. Någon ungdomsdialog i organiserad form finns i övrigt inte.

Sammanträden med kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden är öppna³ för allmänheten. Kommunfullmäktiges sammanträde annonseras i lokalpress, webb m.m. Vid kommunfullmäktiges sammanträden finns möjlighet att ställa frågor s.k. ”allmänhetens

---

³ Med undantag för ärenden som är berörda av sekretess eller myndighetsutövning

frågestund”. Kommunen har också infört medborgarförslag, en möjlighet för medborgarna att väcka egna förslag i kommunfullmäktige utan att gå via en förtroendevald ledamot.

Kommunen borde kunna använda fler it-lösningar för att inbjuda lokalsamhället i allt större grad delta på ett effektivt sätt i beslutsfattandet. It-lösningar används exempelvis i medborgarenkäter och i brukarundersökningar för barnomsorgen, men borde kunna användas ännu mer frekvent inom exempelvis dialog med ungdomar.

Vännäs kommun har fler och fler invånare med annan etnisk bakgrund och det kommer att behövas särskilda möjligheter för dessa att kunna delta. Olika lösningar har diskuterats, bland annat via studieförbunden, men något konkret har inte genomförts.

I allt arbete med att skapa möjligheter för alla delar av lokalsamhällen att delta bör man fråga sig vad som är bäst hållbart; att lära medborgarna att anpassa sig till redan befintliga former för deltagande eller anpassa formerna för deltagarna efter medborgarnas önskemål och behov.

1.4 Att göra våra beslut öppna och transparenta med tydligt ansvar

Vännäs kommuns webb är ett viktigt instrument i arbetet att skapa öppenhet kring beslut. Protokoll från utskott, nämnder, kommunstyrelse och kommunfullmäktige (förutom personalutskottet) finns på kommunens webb med fullständiga bilagor, dock ej ärenden som berörs av sekretess. Även kallelser till utskott, nämnder, styrelse och kommunfullmäktige är tillgängliga för allmänhet och förtroendevalda på webben. Det finns också möjlighet för vem som helst att få e-post när kallelse eller protokoll har publicerats.

Listor på handlingar skickas regelbundet till lokaltidningarna.

Efter sammanträde med kommunstyrelse och kommunfullmäktige finns alltid ett snabbreferat från sammanträdet. Vännäs kommun arbetar också en del med pressmeddelanden för att nå ut i nyhetsflödet och för att tillkännagöra för medborgarna vad som beslutas eller vad som planeras.

Det är en tydlig målsättning att det material som kommer från kommunen ska vara utformat så att majoriteten av medborgarna ska kunna förstå dessa. Detta gäller både för kommunala protokoll och för tjänsteskrivelser/beslut av handläggare. En översyn av protokollen gjordes under 2005 för att dessa skulle bli läsvänligare och även likna varandra.

Flertalet av de kommunala cheferna och de handläggare som ofta är i kontakt med media har gått en kurs i massmediakommunikation.

Trots satsning på fler pressmeddelanden och möjligheten för fler att skriva på kommunens webb har kommunen det svårt att nå ut i mediaflödet. Det finns också ett tydligt behov av att tydliggöra flera av de kommunala processerna för medborgarna och därigenom inbjuda till dialog, bl.a. när det gäller budget och verksamhetsplanering.

1.5 Arbeta effektivt och i partnerskap med angränsande kommuner, andra städer och andra nivåer i samhällsorganisationen

Vännäs kommun är aktiv i många samarbeten, partnerskap, föreningar och nätverk bland

annat Region Västerbotten, Umeåregionen, Bio Fuel Region, E12-alliansen, Mittskandia, Regionalt Forum/utvecklingsrådet och Kvarkenrådet. Kommunen är också aktiv i olika typer av EU-projekt samt projekt via Sveriges kommuner och landsting exempelvis ”projekt Medborgarpanel”.

Utöver de ovan nämnda samarbetena deltar kommunen också i flera andra samarbeten exempelvis med Umeå universitets lärarutbildning och i Vännäs Utvecklingsteam som består av företrädare från bl.a. ideell sektor och näringsliv.

Vännäs kommun har också vänkommuner; Hemnes (Norge) och Cameri (Italien). Dessa samarbeten ger möjlighet till gränsöverskridande utbyten för skolklasser, föreningar, kommun och företag.

I ett samhälle som förändras snabbt ställs höga krav på god omvärldsbevakning för att på ett tidigare stadium kunna påverka och/eller delta samt eventuellt också förändra den egna verksamheten för att möta omvärldens förändrade krav. Den omvärldsbevakning som sker i nuläget sker främst genom den kunskap som anställda i kommunen har alternativt genom de samarbeten som kommunen deltar i. Detta kan vara problematiskt ur perspektivet att kunskap kan bli väldigt personbundet.

2. Lokal styrning i riktning mot hållbarhet

Vi åtar oss att genomföra effektiviva ledningsrutiner från formulering via genomförande till utvärdering.

2.1 stärka lokal Agenda 21 eller andra lokala processer för hållbarhet och att få dem att genomsyra kommunens kärnverksamheter

Översiktsplanen, som antogs 2006, avsnitt 1.4 betonar kommunens centrala roll i arbetet för hållbar utveckling och det sektorsövergripande arbetets betydelse.

Visionen för Vännäs Kommun är att kommunen skall bli en kommun med hållbar utveckling. Omtanken om naturen, miljön och människorna skall leda fram till en kommun där det är gott att leva och dit människor vill flytta.

Agenda 21 dokumentet från 1998 bör uppdateras.

Information till kommunmedborgarna om återvinning har publicerats i tidningen "Kommunal Information".

Information i personaltidningen "Viljekraft" om Aalborgåtagandena.

Motion 2008-02 från Vänsterpartiet om behovet av en aktiv grupp för Agenda 21 – arbetet. Motionen besvarades av kommunfullmäktige 2008-06-16 med en hänvisning till att arbeten i överensstämmelse med motionens intentioner bedrivs eller planeras i samband med genomförandet av Aalborgåtagandena och/eller i plan- och miljönämndens arbete.

Skolplanen anger att en investering för framtiden är en förskola och skola som tidigt stimulerar barns respekt för vår gemensamma miljö.

Barn- och utbildningsnämnden **verksamhetsmål** upptar som ett av fyra delmål:

Hälsa och hållbar utveckling skall genomsyra verksamheterna.

Skolan har en viktig uppgift att grundlägga goda levnadsvanor hos barn och elever. Det är också viktigt att redan tidigt skapa förståelse för att jorden är allas ansvar.

2.2 skapa en integrerad styrning för hållbarhet som bygger på försiktighetsprincipen och tar hänsyn till EU:s temainriktade strategi för stadsmiljön

Den strategiska planen, antagen 2005 tar upp flera aspekter på planering för hållbarhet och livsmiljö:

"Starbergets avfallsanläggning bör fortsätta att utvecklas. From år 2005 får organiskt avfall inte deponeras. Avfallshanteringens inriktning bör vara att så mycket som möjligt av avfallet skall återgå till kretsloppet för en rimlig kostnad och till gagn för människan och miljön. En del i detta är att sortera ut det organiska avfallet från övrigt avfall vid källan. Detta medför ändrade hämtningssystem i vilket man även bör titta på möjligheterna till vägning av avfallet som samlas in. En minskad deponirest medför också en lägre

avfallsskatt. Möjligheterna till ett ökat samarbete mellan kommunerna och företag i branschen bör dortsättningsvis utvecklas för att bättre nyttja specifika anläggningar som byggs upp i de olika kommunerna, t ex anläggning för omhändertagande av organiskt avfall. Mängden avfall till förbränning bör även den minska på grund av ökade förbränningskostnader, bland annat införande av förbränningsskatt.

Gator och va-ledningar bör byggas om i snabbare takt för att inte vara till hinder för fjärrvärmens utbyggnad samt lösa dagvattenproblem inom vissa områden. Bostadsområden bör byggas ut för att kunna erbjuda fler byggbara tomter.

Parker och grönområden samt naturområden vid infartsvägarna till tätorterna bör genomgå en kraftig upprustning. Den yttre miljön i Vännäs måste vara tilltalande för både ortsbor och besökande.

Vägbelysning är ett område som särskilt kommer att utredas för att minska driftskostnaderna. Ett första pilotprojekt har genomförts för att minska elförbrukning som nu följs upp för att ge indikation om vägval. Kommunfullmäktige har anslagit pengar för en fortsättning för delmål.

Fritidsverksamheten bör ses över med tanke på lokalisering av olika fritidsanläggningar för att kunna driva anläggningarna rationellt. Kommunstyrelsens ambition är att tillskapa en matcharena.

Det bör under ett antal år sökas medel från Räddningsverket för att färdigställa skyddsvallar och strandskoning längs älvarna samt där så är möjligt utveckla strandpromenader för att erbjuda allmänheten möjlighet att utnyttja naturen och vackra vyer. Promenadstråk bör förses med belysning, för att kännas trygga för människor av alla åldrar och båda könen. Miljön vid älvarna bör kompletteras med rastplatser, båtplatser o dyl för att stimulera till ett flitigt nyttjande av alla kommunbor.

Ny teknik, utökad datorisering, samordning, regional samverkan, kompetens- och effektivitetshöjande åtgärder, översyn av el- och bränsleförbrukning, effektiv driftsövervakning förebyggande skadeåtgärder och fortlöpande vardagsrationalisering mm bedöms kunna ge effektivitetsvinster.

Miljötillsynsarbetet kommer i framtiden att alltmer utformas efter miljömålen. Nationella och regionala miljömål är fastställda och kommunen skall arbeta med att ta fram lokala miljömål. I arbetet med lokala miljömål bör en samverkan ske mellan kommunala förvaltningar, näringsliv och organisationer. Arbetet med de lokala miljömålen och arbetet för att uppnå ekologisk hållbarhet kommer att kräva att resurser avsätts inom olika kommunala verksamheter. Agenda 21-arbetet skall fortsätta att utvecklas i en särskild grupp.”

Miljöpolicy, avfallsplan m fl dokument behandlas i kapitel 3.

De **elektromagnetiska fälten** har kartlagts på många kommunala arbetsplatser genom företagshälsovården.

Kommunen satsar aktivt på **kollektivtrafik**. Mer om detta i avsnitt 6.

2.3 ställa upp mål och tidplaner inom ramen för Aalborgåtagandena och skapa och tillämpa den särskilda uppföljningen

Kommunens deltagande i projektet **Hållbara Umeåregionen** syftar till att uppnå långsiktig hållbar utveckling och uppfyllande av Aalborgåtagandena. Kartläggning av **nuläget** kommer att redovisas för kommunfullmäktige 5 oktober 2008. Under 2008-2009 kommer lokala och regionala **planer** att utarbetas.

2.4 se till att hållbarhetsfrågorna intar en central plats i beslutsprocessen och att resursfördelningen bygger på starka och breda hållbarhetskritier

Kommunstyrelsen och förvaltningsledningarna är aktiva i arbetet med Hållbara Umeåregionen. Genom att använda sig av **medborgarpaneler** ökas medborgarnas deltagande i beslutsprocessen.

2.5 samarbeta med Europeiska städernas kampanj för en hållbar stadsutveckling och dess nätverk för att följa upp och utvärdera de framsteg vi gör mot våra delmål för hållbarhet

Kommunen deltar i projektet ”**Hållbara Umeåregionen**”

Kommunen deltar i projektet ”**Hållbart resande**” finansierat av EU:s mål 2.

Kommunledningen kommer att delta i Umeåregionrådets **studieresa** i oktober 2008, med hållbarhet som tema. Umeåregionrådets kommunstyrelsekonferens 2008 hade hållbarhet som tema.

3. NATURLIGA GEMENSAMMA NYTTIGHETER

Vi åtar oss att ta vårt ansvar för att skydda, bevara och säkra en rättvis tillgång till naturliga gemensamma nyttigheter. Vi kommer därför att arbeta för att:

3.1 minska konsumtionen av primärenergi och öka andelen förnyelsebara energikällor.

Av kommunens vision för energiområdet framgår bl.a. att Vännäs skall bli självför-sörjande på energi så att långa och energikrävande transporter av bränsle kan ersättas med bränsle producerad inom kommunen eller i kommunens närhet. Vidare anges att Vännäs kommun skall i samverkan med privatpersoner, föreningar och näringsliv skapa ett långsiktigt hållbart samhälle med god livskvalitet, där energianvändningen effektiviserats och utgår från förnyelsebara energikällor.

Kommunen arbetar inom energiområdet för att;

- energianvändningen för uppvärmning av byggnader och tappvarmvatten skall minska
- energisnål och miljövänlig teknik skall användas för såväl uppvärmning som till kraftförsörjning på alla energiområden
- solvärme, vindkraft och geovärme är intressanta energikällor som bör nyttjas i stor utsträckning i både privata bostäder och kommunala fastigheter
- förnyelsebara energikällor skall införas successivt för att till slut ersätta fossila bränslen och direktverkande elektricitet för uppvärmning av fastigheter

Dessa inriktningsmål finns angivna i kommunens energiplan.

Vännäs kommun är medlem i BioFuel Region. Kommunen har i sin avsiktsförklaring skrivit att Vännäs kommun vill i samverkan med BFR åstadkomma konkreta, lokala insatser för att minska klimathotet, via övergång till energi baserad på förnybara råvaror.

Vännäs, tillsammans med övriga kommuner inom Umeåregionen, genomför ett projekt för kartläggning av förutsättningarna för en utbyggnad av vindkraft.

För uppvärmning av bostäder och andra fastigheter finns ett relativt väl utbyggt fjärrvärmenät. Värmeverket använder förnyelsebar energi som huvudsaklig energi-källa. En utbyggnad av fjärrvärmenätet pågår. Under de senaste åren har ett stort antal villor installerat värmepumpar.

Kommunen erbjuder energirådgivning till allmänheten men har även, i samarbete med Bjurholms kommun, anställt en energitekniker som bl.a. ska arbeta med energi-effektivisering i kommunala byggnader.

3.2 förbättra vattenkvaliteten, spara vatten och använda vatten mer effektivt.

Vännäs kommun har inte satt upp några övergripande mål för vatten. Det finns två kommunala vattentäkter med fastställda skyddsområden. Vattenkvaliteten är mycket bra.

Dricksvattnet kontrolleras genom huvudmannens egenkontroll medan plan- och miljönämnden har ansvaret för den offentliga kontrollen och myndighetstillsynen.

Inom kommunen finns ett tiotal privata gemensamhetsanläggningar för dricksvatten. Endast ett fåtal av dessa har fastställda skyddsområden. Provtagning för kontroll av vattenkvaliteten sker inte i någon större omfattning.

Tre kommunala strandbad finns i kommunen. Provtagningar görs två till tre gånger under sommaren. Vattnet håller en bra kvalitet.

För att motverka försurning av vattnet kalkas ett antal sjöar inom kommunen varje år. Provtagningar utförs för att följa upp effekten av kalkningen. Utöver dessa provtagningar sker ingen undersökning av sjöarnas vattenkvalitet.

För Ume-/Vindelälven har det bildats ett vattenvårdsförbund. Ett samordnat recipientkontrollprogram finns, som finansieras av verksamhetsutövare och kommuner vars avloppsreningsverk har sina utsläpp i älvarna.

Många enskilda avloppsanläggningar har en för dålig rening vilket kan leda till övergödning av sjöar och mindre vattendrag.

Vännäs deltar i Vattensamverkan Norr som är ett tvåårigt projekt som ska initiera och få igång samverkansarbetet i Bottenvikens vattendistrikt.

3.3 främja och öka den biologiska mångfalden och utvidga och vårda utpekade naturområden och grönområden.

Inom kommunen finns tämligen stora sammanhängande områden som endast obetydligt är påverkade. Det finns ingen inventering framtagen beträffande känsliga mark- och vattenområden.

Inom kommunen finns sex områden som ingår i EU:s nätverk Natura 2000. Därutöver finns ett 10-tal områden av nationellt, regionalt eller lokalt intresse.

För att få bättre underlag för framtida arbete behöver en naturvårdsplan, som omfattar såväl växt- som djurlivet, upprättas.

3.4 förbättra jordkvaliteten, bevara ekologiskt produktiv mark och främja ett hållbart jord- och skogsbruk.

Vännäs kommun har inte antagit några lokala miljömål för de nationella miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Levande skogar. Av Översiktsplan 2005 framgår bl.a. följande.

Inom Vännäs kommun brukas ca 5 600 ha åkermark, vilket motsvarar drygt 10 % av kommunens yta. Ett levande jordbruk är av stor betydelse för landsbyggdens utveckling och en garanti för ett öppet kultur- och odlingslandskap och därmed en attraktiv boende- och livsmiljö.

Att ta tillvara och bevara markens biologiska produktionsförmåga är en väsentlig hushållningsfråga. Jordbruket är också en viktig bas i ett framtida kretsloppssamhälle.

Ett landskapsvårdsprogram upprättades år 1992 i syfte att dokumentera bevarande-värda odlingslandskap med höga natur- och kulturvärden. Programmet ska vara ett stöd i arbetet med att bibehålla och bevara dessa områden för framtiden.

I kommunens lokala Agenda 21-dokument finns angivet att åkermark och mark som lämpar sig för odling skall, i största möjliga utsträckning, undantas från byggnationer.

3.5 förbättra luftkvaliteten

Vännäs har inte antagit några lokala mål för luftkvaliteten vilket innebär att de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen gäller.

Kommunen har gjort luftmätningar (sot, svaveldioxid, kvävedioxid) i tätorten under 1990-talet. Relativt höga värden uppmättes, främst vad gäller sot. Även mätningar avseende VOC (lättflyktiga organiska föreningar) har utförts.

Flera åtgärder har genomfört som bidragit till att förbättra luftkvaliteten i tätorten. Utbyggnaden av fjärrvärmenätet har lett till att flera enskilda punktutsläpp försvunnit. Även installation av värmepumpar under de senaste åren har bidragit till minskade utsläpp. Övergång från vedeldning till pelletseldning bidrar också till en förbättrad luftkvalitet liksom de informationskampanjer riktade till vedeldare som genomförts. Även övergången till fjärrvärme bidrar till den förbättrade luftkvaliteten

Ombyggnaden av Östra Järnvägsgatan har minskat den tunga fordonstrafiken genom samhället och införandet av tomgångskörningsförbud (mer än 1 min) för motorfordon har bidragit till minskade utsläpp av föroreningar.

4. Ansvarsfulla konsumtionsmönster och val av livsstil

Vi åtar oss att anta och underlätta en klok och effektiv resursanvändning och att främja hållbar konsumtion och produktion. Vi kommer därför att arbeta i alla delar av vårt lokalsamhälle för att:

4.1 undvika och minska avfall och öka återanvändning och återvinning

Kommunens övergripande mål för avfallshantering är att långsiktigt arbeta för att minska avfallsmängderna, få en så långtgående källsortering som möjligt, påverka inköp, konsumtion och produktion för ett miljövänligare avfall, verka för att avfall och återvunnet material tillvaratas på bästa sätt samt erbjuda en god service inom avfallsområdet.

4.2 hantera och behandla avfall i överensstämmelse med bästa tillgängliga kunskap

Ett omfattande regionalt samarbete om avfallshantering pågår. Inriktningen är att inom regionen ha en samsyn på avtals- och taxefrågor och planera hanteringen av praktiska frågor. I samrådsgruppen kring avfall där samtliga kommuner finns representerade diskuteras avfallsfrågor av olika karaktär, med olika infallsvinklar på metoder, miljöaspekter och omhändertagande på ett för dagen gångbart sätt utifrån nya rön och lagstiftningar. Experter anlitas som föreläsare och bollplank vid olika situationer.

4.3 undvika onödig energikonsumtion och förbättra energieffektiviteten hos slutanvändaren

Vissa områden kan kommunen påverka och det är inom det område som kommunen själv förvaltar. Övriga områden om hur kommuninnevånarna nyttjar el-ström eller andra energislag är svårare för kommunen att påverka. Ett projekt som inletts i Vännäs kommun är investering i energisnål vägbelysning, som utfallit med mycket väl ur både energisynpunkt och ekonomisk synpunkt. Fastighetsavdelningen har också pågående energi utredningar och besparingsprogram.

4.4 bedriva hållbar upphandling

Den kommunala verksamheten omfattas av *Lagen om offentlig upphandling (LOU)*, vilket innebär att i många fall kan inte miljöhänsyn Beaktas. Detta innebär att man inte kan välja själv inom kommunen vilka mottagningsställen som kan användas inom regionen för att ur miljösynpunkt få bästa möjliga resultat.

4.5 aktivt främja hållbar produktion och konsumtion, särskilt av miljömärkta organiska och etiska produkter samt "rättvis handel" – produkter

Får att nå målet för ovan nämnda rubrik måste lagar ses över för att stat och kommun ska kunna undvika lagöverträdelser.

5. PLANERING OCH STADSBYGGNAD

Vi åtar oss att till förmån för alla ge stadsplanering och stadsbyggnad en strategisk roll i arbetet med miljö- och hälsofrågor och med sociala, ekonomiska och kulturella frågor. Vi kommer därför att arbeta för att:

5.1 återanvända och revitalisera övergivna och utsatta områden

Se 5.2.

5.2 undvika stadsutbredning genom att uppnå lämpliga bebyggelsestätheter i staden och genom att prioritera tidigare använd mark inom stadens gränser framför oexploaterad mark i stadens utkanter

Av kommunens översiktsplan framgår vikten av förtätning av bebyggelse i de centrala delarna av Vännäs och Vännäsby. Detta innebär en effektivare markanvändning med fler lättillgängliga lägenheter och lokaler som resultat. Den uppbyggda infrastrukturen nyttjas dessutom på ett optimalare sätt.

5.3 se till att ha en blandning av olika användningar och verksamheter i byggnader och bebyggelse med en bra balans mellan arbete, bostäder och service, och med en prioritering av bostäder i stadens centrala delar

Av översiktsplanen framgår att produktionen av flerbostadshus i huvudsak planeras i tätorternas centrala delar genom sanering och förtätning. Behovet av erforderliga friytor är viktiga att tillgodose liksom en god boendekvalitet. I allmänhet finns affärslokaler/kontor i byggnadernas bottenvåningar, medan resterande delar utgörs av bostäder. Småhusbebyggelse planeras i huvudsak i tätorternas ytterområden.

Ur jämställdhetssynpunkt är det av stor vikt att planeringen sker med tanke på allas situation. Bostäder och förskolor bör byggas nära varandra med trafiksäkra förbindelser. Lekplatser bör uppföras väl synliga från bostaden. Resecentra och hållplatser bör ges en placering som ger korta förflyttningar i upplyst miljö.

5.4 se till att vårt kulturarv bevaras, upprustas och används/återanvänds på ett lämpligt sätt

Kommunens målsättning är att skydda och bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer. Hela Vindelälvens dalgång med dess byar och gårdar utgör riksintresse för kulturmiljövården. Därutöver finns många kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer enligt kommunens kulturmiljöprogram.

Inom områden som utgör kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska hänsyn tas till områdets egenart. Tillkommande bebyggelse ska anpassas till den befintliga miljön vad avser lokalisering,

tak- och fasadutformning, material och färgsättning. Om- och tillbyggnader ska utföras så att byggnadens särdrag och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas tillvara. Byggnaderna underhålls så att deras särart bevaras.

De utpekade kulturhistoriskt intressanta bebyggelsemiljöerna bör inte ses som ett hinder utan som en bättre möjlighet. Det kan i många fall vara klokt att samråda eller söka information hos Västerbottens museum i samband med planerad åtgärd.

5.5 tillämpa krav för hållbar stadsbyggnad och byggande och främja arkitektur och byggteknik av hög kvalitet

Sanering av äldre bostäder/bostadsområden i kombination med förtätning av bebyggelsen är ett effektivt sätt att nyttja den kapacitet som finns investerad i form av gator, vägbelysning, ledningssystem etc.

Nybyggnation, renovering och rivning ska ske utifrån ett kretsloppstänkande. Det innebär att materialet som nyttjas vid nyproduktion kan återanvändas när byggnaden rivs. Det material och den teknik som används vid nyproduktion ska ge så lite miljöpåverkan som möjligt.

Det är av stor vikt att arkitekturen kan utformas på ett enkelt och tilltalande sätt och ge byggnaden en prägel som kan vara tilltalande för omgivningen. Detta gäller också i allra högsta grad byggnadens yttre miljö.

6. Bättre framkomlighet, mindre trafik

Vännäs kommuns övergripande mål för kommunikationer; Kommunikationer och infrastruktur skall utvecklas i förhållande till behov, befolkningstillväxt och näringspolitiska ambitioner. Målet behöver uppgraderas och även innehålla att förbättra miljö, tillgänglighet och trafiksäkerhet.

6.1 minska behovet att privata motorfordon och främja attraktiva alternativ som är tillgängliga för alla

47 % av Vännäs förvärvsarbetande befolkning, 1 800 personer, arbetar i annan kommun, varav 88 % i Umeå. Inpendlingen uppgår till ca 750 personer. Detta ställer stora krav på vägstandard och kollektivtrafik. Kollektivtrafiken bedrivs uteslutande med buss, men med Botniabanans tillkomst ges förutsättningar för pendeltågstrafik. Andelen arbetspendlare med kollektiva färdmedel uppgår till cirka 15 %. Kollektivtrafiken nyttjas även för skolelevers resor och tillgång till nöjes- och kulturutbud i Umeå.

Västerbottens läns landsting, Länstrafiken och kommunen har genomfört en resvaneundersökning för att hitta möjligheter att förbättra arbetspendling med buss mellan Vännäs och Umeå. Enkäten "Bättre möjligheter för arbetspendling Vännäs – Umeå" som riktat sig till direkt till 50 % av de Vännäsbor som jobbar på de större arbetsplatserna i Umeå är under bearbetning.

Norra stambanan genom Vännäs samt järnvägslinjen Vännäs-Holmsund utgör riksintressen. Kraftigt utökade trafikvolymerna kan förväntas när Botniabanans är utbyggd. Enligt prognoser kommer godsvolymer att fördubblas och persontrafikvolymerna relativt sett att öka ännu mera både vad gäller interregional och regional trafik. Järnvägen kommer transportmässigt att få en avsevärd ökad betydelse.

Riksdagen har beslutat att trafikeringsrätten för all dagtågstrafik norr om linjen Sundsvall/Ånge ska tilldelas de fyra trafik huvudmännen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland med 10-årig försöksverksamhet. De fyra trafik huvudmännen har bildat ett gemensamt bolag (Norrtåg AB) för att samordna tågtrafiken i regionen.

6.2 öka andelen resor som sker med kollektivtrafik, till fots eller med cykel

Kommunens ambition är att erbjuda möjligheter till arbetsresor med kollektiva transportmedel. Tider och färdvägar ska i största möjliga utsträckning anpassas efter de största arbetsplatserna i Umeå. Gymnasieelever inom Umeåregionen har möjlighet att resa till den gymnasieskola de väljer.

Kommunen verkar i sin trafikplanering att samordning sker av olika trafikbehov, t ex linjetrafik och skolskjutsar eller person och godsbefordran, där så är möjligt. Samordning så att övergång mellan olika linjer underlättas. Största delen av skolskjutsarna är samordnad med den tidtabellstyrda linjetrafiken. I utredningen "Samordning av samhällsbetalda resor" har man studerat vilken grad av samordning som går att uppnå mellan sjukresor, kompletteringstrafik,

kommunala resor samt färdtjänst och riksfärdtjänst. Målet är att på ett effektivare sätt samordna och integrera de olika trafikslagen som respektive kommun och landstinget ansvarar för.

Kommunen deltar i Eu-projektet Hållbart resande tillsammans med kommunerna i Umeåregionen, projektet kommer att pågå under en treårsperiod. Kommunens ambition är att studier görs för att förbättra kollektivtrafiken mellan Vännäs och Umeå. Även undersöka om möjlighet till kollektiv arbetspendling för Vännäsbor som arbetar på Volvo Lastvagnar, genomlyser möjligheter till "hållbar" pendling för lärare och elever vid kommunens gymnasieskola, Liljaskolan.

6.3 uppmuntra övergången till fordon med låga utsläpp

Kommunen verkar för spårbunden pendlingstrafik.

Botniabanan; en positiv möjlighet för Vännäs att verka för förbättrade snabbtågsförbindelser. Norrbotniabanan; får konsekvenser för kommunen, utbyggnaden följs.

Utveckla ett konkurrenskraftigt väg- och järnvägsnät, långsiktig effektiv infrastruktur i strategiska transportstråk.

6.4 utveckla en integrerad och hållbar plan för framkomlighet i staden

Prioriterade områden måste vara insatser som skapar en god infrastruktur och en bibehållen eller förbättrad kommunal grundservice i hela kommunen. Ett miniresecentra vid buss-/järnvägsstationen planeras att byggas under året.

För att kunna försörja olika bostadsområden på ett trafiksäkert sätt i framtiden erfordras vissa förbättrade lösningar. På Lägerområdet trafikerar f n bussarna en gång- och cykelväg. En trafiksäker lösning behövs även för att Nybyområdet ska kunna erbjudas möjlighet till kollektivtrafik.

Åtgärder avseende trafiksäkerheten vid skolorna i centrala Vännäs har gjorts och ytterligare åtgärder planeras. En gång- och cykelväg är planerad längs Umevägen.

I kommunens översiktsplan har jämställdhet ur ett samhällsplaneringsperspektiv inarbetats. Med trygghet menas bland annat en trafiksäker miljö för barn och oskyddade trafikanter. Genom anläggande av nya gång- och cykelvägar samt förbättrad belysning vid gång- och cykelvägar, tunnlar, hållplatser mm skapas en bättre miljö för alla, se 5.3.

6.5 minska transporterens konsekvenser för miljön och folkhälsan

Målet för översynen av trafikförsörjningen är att erbjuda kommuninvånarna och företag/arbetsplatser en väl fungerande kollektivtrafik, inte minst av genus- och miljöskäl. Kommunen verkar för att öka antalet resande med kollektivtrafik och att minska antalet bilar på E12/väg 92.

Miljöanpassade system för godstransporter och logistiksamverkan på järnväg, väg och hamnar/sjöfart samt ökad användning av biodrivmedel, se 8.3.

7. Lokala hälsofrämjande insatser

Vi åtar oss att skydda och främja våra medborgares hälsa och välbefinnande.

7.1 höja medvetenheten och riktar åtgärder mot de bredare bestämningsfaktorerna för hälsa som i regel ligger utanför hälsosektorn.

Utifrån Riksdagens beslut om ett övergripande nationellt folkhälsomål med elva målområden bildades Folkhälsorådet i Vännäs. Folkhälsorådet är en politiskt sammansatt grupp i ett nätverk, där tjänstemän ingår från kommunen och landstinget liksom Försäkringskassan. Syftet med Folkhälsorådet är att utifrån de nationella målen för folkhälsa genom information och andra åtgärder stimulera olika aktörer inom kommunen till ett folkhälsofrämjande synsätt. Folkhälsorådet har under året skaffat sig kunskap och tagit del av erfarenheter inom folkhälsoområdet. Nu arbetas med att ta fram de mål som man särskilt vill lyfta och riktat arbete med den närmaste tiden.

Styrande dokument för arbetet inom hälsoområdet är kommunens folkhälsopolitiska program, den strategiska planen, det alkohol- och drogförebyggande programmet, översiktsplanen, jämställdhetsplanen samt målen för kultur och biblioteksverksamheten.

I samarbete med landstingets folktandvårdsklinik bedrivs det lokala tobaksförebyggande arbetet med Tobaksfri duo. Metoden bygger bland annat på vuxenstöd och ett offentligt och aktivt avståndstagande från tobak i form av ett skriftligt avtal mellan den unge och en vuxen tobaksfri partner. Tobaksfri Duo är en flexibel och framgångsrik metod för att förebygga tobaksbruk och riktar sig till ungdomar i klass 6-9 i Vännäs kommun.

Alla skolor i kommunen arbetar efter Farstamodellen. En modell för att förebygga och metodiskt ta itu med uppkommen mobbning.

Liljaskolans gymnasium har aktivt arbetat med jämställdhet i ett projekt med namn "Lilja på väg". Ur det har bildats en grupp som ska bevaka att beslut som tas på skolan har ett beslutsunderlag baserat på aspekterna hälsa, miljö och jämställdhet.

Under hösten 2008 kommer fyra program på skolan att testa Elevprofil. Varje elev gör ett en hälsotest med uppföljningar vars resultat ska användas som diskussionsunderlag för mentorerna under de tre rår som eleverna går i skolan.

Vännäs kommun har ett rikt föreningsliv med en inriktning som direkt eller indirekt verkar inom området hälsa – mer om det finns att läsa på annat ställe.

7.2 främja en planering för folkhälsan som skapar verktyg för att bygga och upprätta strategiska partnerskap.

I samverkan mellan kommun och landsting bedrivs ett familjecenter. Familjecenters uppgift är att vara en mötesplats för barnfamiljerna i Vännäs samt att på ett och samma ställe erbjuda

olika professionella tjänster. Personal från barnhälsovården, socialtjänsten och öppna förskolan arbetar tillsammans för att ge stöd till föräldrar och barn så tidigt som möjligt.

Umeåregionens kommuner har inlett ett gemensamt projekt ”Frivillig spridning över landet” som går ut på att, genom aktiv marknadsföring riktad direkt till flyktingar bosatta på Norrlands flyktingförläggningar, berätta om fördelarna med att flytta till en mindre kommun istället för att flytta till storstadsregionerna. Kommunerna ska samverka för att mottagandet ska bli effektivare, mer arbetsmarknadsinriktat och leda till en snabbare etablering i det svenska samhället.

Vändelaprojektet är ett nyligen startat projekt i samverkan mellan skola, socialtjänst, landsting och polis. Projektets mål är att förändra och förbättra samverkan kring ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.

7.3 minska ojämlikheten i hälsa och angripa fattigdom, vilket kommer att kräva en regelbunden rapportering om framsteg med att minska klyftorna

Vännäs kommun har förhållandevis låg arbetslöshet, 2,2 % (2007).

Det totala ohälsotalet för Vännäs kommun ligger på 48,4 dagar per individ 16-65 år. För kvinnor 59,3 och för män 38,1 dagar (2007). Antalet ohälsodagar för Västerbottens län är 44,1 och för riket 38,3 (2007).

Antalet personer med försörjningsstöd har kraftigt ökat det senaste året och främst i gruppen unga vuxna, 18-25 år. Det pågår en utredning om orsaker till ökningen. Rapporter med kostnader tas regelbundet fram i socialtjänsten och presenteras för vård- och omsorgsnämnden när kostnaderna ökat.

Sedan ett flertal år finns i kommunen en verksamhet med mål att hjälpa unga vuxna ut i arbetslivet. Under senare år har dock en särskild person anställts för att hålla i det direkta och konkreta arbetet nära dem som ingår i verksamheten. Den resursen kommer att ingå under Vändelaprojektet.

Det förekommer aktiviteter men med något otydliga mål. Kommunen skulle kunna ha tydligare fokus på vad aktiviteterna ska syfta till vad gäller att minska ojämlikheten i hälsa och angripa fattigdom. Någon regelbunden och samlad rapportering om framsteg med att minska klyftorna finns inte i dagsläget.

7.4 främja hälsokonsekvensbeskrivningar som ett sätt för alla sektorer att bestämma fokus i sitt arbete för hälsa och livskvalitet.

I dagsläget finns ingen rekommendation att nämnder eller tjänstemän ska göra hälsokonsekvensanalyser i beslutsunderlagen.

7.5 mobilisera stadsplanerare så att de integrerar hälsohänsyn i sina strategier och planer.

Förvaltningschef och karttekniker är representanter i kommunens jämställdhetsgrupp.

I Vännäs kommuns översiktsplan berörs jämställdhetsfrågor ur ett samhällsplaneringsperspektiv.

8. Livskraftig och hållbar lokalekonomi

Vi åtar oss att skapa och säkra en livskraftig lokalekonomi som ger tillgång till arbete utan att skada miljön.

”Gemensamt för det näringslivsinriktade arbetet i Vännäs är också att det skall präglas av och syfta till uppfyllande av generella mål om miljöhänsyn och ekologisk och ekonomisk hållbarhet, jämställdhet mellan kvinnor och män samt internationalisering och tillvaratagande av alla dessa aspekter för att stärka utvecklings- och tillväxtarbetet.” (*Näringslivsprogrammet 04*)

8.1 Åtgärder som stimulerar och stödjer jobb och nyföretagande lokalt.

Kommunen har sedan 1995 en särskild enhet, Näringslivsservice i Vännäs AB, med uppgift att verka för lokal näringslivsutveckling. Detta sker genom rådgivning såväl till etablerade företag som till nyföretagare. I samarbete med Almi Företagspartner Nord AB genomförs projektet Entreprenörcentrum med rådgivning såväl till nyföretagare som till redan verksamma företagare. Via Näringslivsservice genomförs också allmän företagservice och rådgivning. Inom kommunen pågår också sedan många år en aktiv samverkan mellan skolan och arbetslivet där ett övergripande syfte är att utveckla företagsamhet och kreativitet hos elever i skolan och ungdomar i allmänhet.

Vännäs kommun deltar också inom ramen för Umeåregionen i gemensamt arbete för tryggad kompetensförsörjning såväl i form av arbetskraft som företagare.

I det lokala utvecklingsprogrammet (antaget 2007) för Vännäs uttalas som övergripande mål att

”Allt utvecklingsarbete i Vännäs kommun ska:

- bidra till en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling,
- visa miljöhänsyn,
- präglas av jämställdhetstänkande,
- integrera personer med utländsk härkomst,
- genomföras i ett underifrånperspektiv.

Det ska vara möjligt att vara bosatt var som helst i kommunen och inom rimligt avstånd kunna finna arbete, service samt sociala och kulturella aktiviteter.”

I avsnittet näringsliv framhålls följande insatsområden:

- fler miljöbaserade företag som siktar på hållbar produktion,
- öka medvetenheten om värdet av de lokala tillgångarna,
- öka jämställdhet och integration för att stärka konkurrenskraften,
- fler sektorsövergripande mötes- och arbetsplatser,
- öka kunskapen om alternativa lösningar inom tjänste- och servicesektorn,
- stöd till utveckling av nya näringar,
- ökade kunskaper om internationell handel,
- utveckla nya och effektiva logistiklösningar,
- nyproduktion av industri-/tillverknings och butikslokaler,
- central torgplats med el-anslutning för användning året om,

· stöd till de mer näringsinriktade delarna av hästintresset och utveckla hästnäringen.
(Lokalt utvecklingsprogram för landsbygd och tätorter inom Vännäs kommun 2008-2013)

8.2 samarbeta med lokala företag för att främja och genomföra god företagssed

I det aktiva näringslivsarbetet utgör hållbarhetsfrågor och företagssed inslag, bl a i form av utveckling av ledningssystem med inriktning mot miljö och kvalitet. Under ett antal år har också återkommande informationer och utbildningar genomförts av företagare och personal inom jämställdhets- och genusfrågor.

8.3 utveckla och förverkliga hållbarhetsprinciper vid företagsetableringar

Vid planering och utveckling av industriområden i Vännäs har dessa placerats i anslutning till befintliga kommunikationsstråk, vilket medför, minimering av anslutningstransporter. Nya fastigheter ansluts till fjärrvärmenätet. Kommunen har också en strävan att utveckla järnvägstrafiken och företagsområden i anslutning till den befintliga järnvägen. Under 2008 har också en mindre kombiterminal etablerats, vilken medför möjligheter att överföra landsvägstransporter till järnväg.

8.4 uppmuntra marknader för högkvalitativa lokala och regionala produkter

Inom kommunen pågår utveckling av samarbeten och nätverk mellan lokala företagare inom skilda branscher. Genom dessa nätverk och samarbeten utvecklas såväl kompetens och erfarenheter som marknadsföring. Nätverksbyggande över sektorer, som bl a resulterat i Vännäs Utvecklingsteam har möjliggjort fler lokala arrangemang med minimässor, torghandel och marknadsdagar. Aktivt nätverksbyggande sker också för att stärka kopplingen mellan lokala/regionala producenter och lokala restauranger och dagligvaruhandel. I den kommunala planeringen arbetas med att utveckla förutsättningarna för lokal torghandel, marknader, mm där lokala producenter kan nå ut på en lokal marknad. Via internationellt samarbete ges också möjligheter till erfarenhetsutbyte med andra länder/regioner där t ex s k agro-turism nått längre i utvecklingen.

8.5 främja hållbar lokalturism

Vännäs kommun har deltagit och deltar även fortsättningsvis i Umeåregionens turismsamarbete. Därigenom sker nätverksbyggande såväl inom kommunen som inom regionen för ömsesidig nytta och utveckling. Lokalt sker fortlöpande företagsrådgivning och utvecklingsdiskussioner med verksamma och blivande företagare inom besöksnäringen. I kommunens översiktsplanering har också i samråd med näringen utpekats lämpliga områden för utveckling av besöksnäringen. I olika projekt har också insatser gjorts för att främja den tätortsnära landsbygden som besöksmål.

9. Åtagande Jämlikhet och social rättvisa

Vi åtar oss att skapa stödjande samhällen för alla. Vi kommer därför att arbeta för att:

Vännäs Kommun ska kunna erbjuda medborgarna en övergripande god samhällsservice. All samhällsservice, inklusive vård- och omsorg ska bedrivas så att individen oberoende av kön, etnicitet, trosuppfattning, religion, social bakgrund, sexuell läggning och ålder kan känna sig nöjd, trygg, välinformerad och delaktig med bibehållen integritet och värdighet. Vännäs kommun ska säkerställa god service och salutogen vård och omsorg som är individanpassad, jämlik, rättvis, av god kvalitet, levererad till rätt person, på rätt sätt i rätt tid av rätt profession.

9.1 utveckla och genomföra program för att förhindra och bekämpa fattigdom

Vännäs kommun följer övergripande utvecklingen genom internationell, nationell, regional och lokal statistik. Kommunen arbetar såväl kort- som långsiktigt med preventiva och systematiska former av stöd och insatser avseende social barnvård, missbruksvård, försörjningsstöd, våld och övergrepp och migrationsfrågor ur ett mångkulturellt- och genusperspektiv. Omvärldsbevakning sker fortlöpande och samverkan är etablerad med andra samhällssektorer och vårdgivare inom social verksamhet, hälso- och sjukvård, statliga myndigheter samt ideella - och frivilligorganisationer

9.2 säkra en rättvis tillgång till offentlig service, utbildning, vidareutbildning, arbetstillfällen, information och kulturell verksamhet

Vännäs kommun är en kommun som tar hänsyn till människors ansvar för sin och andras sociala situation, vilket innebär att den inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupperns egna resurser. Verksamheten bygger på respekt för människors självbestämmande och integritet.

Vännäs kommuns ambition är att skapa god och rättvis tillgång till all offentlig service och att medborgarna ska vara delaktiga i att forma livsvillkoren och beslutsfattandet.

Tillgången på information om vad kommunen kan erbjuda är omfattande. Webbsidor innehåller sammanträdestider, föredragningslistor, protokoll och information om lediga arbeten inom kommunen. Tidningen Kommunal information med aktuell samhällsinformation och nyheter skickas ut till samtliga hushåll fyra gånger per år. Kommunen arbetar aktivt med kompetens- och ledarförsörjning. Arbetssökande med likvärdiga meriter bedöms ur ett genusperspektiv med målsättning att rekrytera det underrepresenterade könet.

Vännäs kommun arbetar långsiktigt för att säkerställa kvalitet på grundutbildning inom vård- och omsorgssektorn genom medverkan på olika nivåer inom Vård- och omsorgscollege (VOC) i Västerbotten.

Vård- och Omsorgscollege (VOC) är en *samverkansform (*Skellefteå, Norsjö, Vilhelmina, Lycksele, Vännäs, Robertsfors Umeå kommun, gymnasie- samt socialförvaltning, Västerbottens läns landsting, Umeå universitet och fackliga organisationer) för utbildningar

inom vård och omsorg som skapar en struktur för lärande i samarbete med arbetslivet på regional nivå.

VOC står för en nära samverkan mellan olika utbildningsformer och arbetslivet till gagn för dem som väljer ett yrke inom vård och omsorg.

Vännäs kommun har drivit två transnationella EU- projekt, varav det ena TSE (Telematic Services for the Elderly) resulterade i ett nytt arbetssätt för samordnad vårdplanering med stöd av videokonferensteknik. Arbetet som skedde inom TSE- projektet ligger till grund för nuvarande utveckling inom området i Västerbotten.

Det andra projektet REMEDY (Remote telematic solutions for patient diagnoses and the training of health care professionals in sparsely populated areas) drevs av Vännäs som lead partner. Under projektiden utvecklades ett webbaserat träningsprogram (www-remedy-ethics.se) med fokus på samordnad vårdplanering med stöd av videokonferensteknik för målgrupperna vårdpersonal, studerande och anhöriga

Syftet var också att utveckla former för e- lärande och träning av multiprofessionella team inom vård- och omsorg, samt att utveckla och fördjupa kunskapen om etiska aspekter inom området. Resultaten av projekten finns publicerade i en vetenskaplig tidskrift: Journal of Telemedicine and Telecare.

9.3 främja social sammanhållning och jämställdhet

Vännäs kommun har ett aktivt föreningsliv som engagerar olika åldrar. Kommunens gymnasieskola har flera innovativa inriktningar som attraherar sökande från hela landet. Bland några kan nämnas inriktning på räddningstjänst och snowboard.

Vännäs kommun har en övergripande jämställdhetsplan och en jämställdhetspolicy som används på likvärdiga villkor som övriga styrinstrument vid strategiska planerings- och utvecklingsarbeten inom alla sektorer.

Ett viktigt inslag i arbetet med jämställdhet är att bekämpa åldersdiskriminering. Vännäs kommun ansluter sig riksdagens protokoll 2005/06:257,6 och vill poängtera att "Äldre är också kvinnor och män" det innebär att målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att utforma samhället och sina egna liv.

Det innebär också att mäns våld mot kvinnor ska upphöra samt att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Äldre kvinnor och män som utsätts för övergrepp och våld i hemmet är en grupp som uppmärksammas lite.

Äldre- och handikappomsorgen bidrar till att uppmärksamma samt ger stöd och hjälp till äldre kvinnor och män som utsätts för hot eller våld.

En förutsättning för att uppnå jämställdhet i ett samhälle är att kvinnor och män har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden

Jämställdhetsintegrering i Vännäs kommun innebär att verksamheterna bedrivs så att de tjänster och den service som medborgarna erbjuds svarar lika väl mot kvinnors som mot mäns behov.

9.4 prioriterade områden för att förbättra trygghet och säkerhet i lokalsamhället

Vännäs kommun har prioriterat arbete med att förbättra tryggheten och säkerheten för medborgarna bland annat genom följande insatser, aktiviteter och projekt:

- Trygghetsvandring i centrala Vännäs i syfte att identifiera behov av belysning, hinder och möjligheter och bedöma behov av åtgärder och insatser
- information, rådgivning och stöd individuellt och i grupp
- motivation, utredning och behandling
- god och säker hälso- och sjukvård
- god och säker vård- och omsorg
- sociala insatser och stöd individuellt och i grupp
- uppsökande verksamhet bland äldre över 65 år
- uppsökande verksamhet bland äldre över 85 år
- rehabiliterande insatser i ordinärt och särskilt boende
- habiliterande insatser i ordinärt och särskilt boende
- anhörigstödjande insatser individuellt och i grupp
- frivilligcenter: anhörigstödjande råd, stöd, social samvaro, avlösning, utbildning och rekreation
- familjecenter: råd, stöd, motivation, behandlig, social samvaro, hälso- och sjukvård och socialtjänst (målgrupp 0- 6 år)
- ungdomens hus ("Stjärnhuset) samverkan över organisationsgränserna (målgrupp skolungdom)
- ett årligt ekonomisk stöd till Umeå kommuns kvinnojour, så att utsatta kvinnor och barn som bor i Vännäs kan nyttja utbudet av insatser, exempelvis skyddat boende, som erbjuds vid kvinnojouren
- Vännäs driver i samverkan med Bjurholms och Vindelns kommun samverkansprojektet "Utveckling av nya former för att utveckla stödet till våldstutsatta kvinnor och deras barn i Västerbotten"
- Vännäs kommun arbetar aktivt för att våldet mot kvinnor och deras barn ska minska i samhället

Vännäs kommun är med och skapar evidensbaserade metoder och smarta mål samt bidra till spridning och utbyte av kunskaper bland annat genom:

- Individualisering, utvärdering och utveckling av vård och omsorg och anhörigstöd
- samverkan och partnerskap i stöd och hjälp för medborgare, vårdtagare/brukare och anhöriga
- e- tjänster och ny teknik för medborgare, vårdtagare/brukare och anhöriga
- social delaktighet, kön och mångkulturella frågor för medborgare, vårdtagare/brukare och anhöriga
- relevanta hemsidor, kunskapsöversikter, konferenser, nyhetsbrev
- forsknings- och utvecklingsresultat tillgängliga via rapporter och hemsidor
- kunskaps- och erfarenhetsutbyte i befintliga nätverk,
- samarbete med ideella och professionella organisationer
- samarbete i lärande nätverk, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt
- utbildning
- personalutveckling
- samverkan med andra förvaltningar
- samverkan med frivilligorganisationer
- samverkan med andra samhällsaktörer

- samverkan med ”närsamhället”
- ta del av medborgarnas synpunkter
- öppenhet för nya tankar, idéer och innovationer
- öppenhet för mångfald

9.5 säkra goda och socialt integrerade boende- och levnadsvillkor.

Vännäs kommun har goda förbindelser med Umeå genom kollektivtrafiken. Trygga gång- och cykelvägar samt grönområden prioriteras. Kommunens olika förvaltningar och Näringslivsservice arbetar aktivt med att anordna sociala aktiviteter, kulturella inslag, konferenser, föreläsningar och initiera projekt för att tillgodose olika befolkningsgruppers behov och främja den sociala integrationen. Samverkan med det lokala närings- och föreningslivet gör att aktiviteterna präglas av variation och förnyelse och har attraktionskraft för alla.

Vännäs kommun arbetar systematiskt med primärpreventiva, socialt stödjande, motiverande, behandlande och uppföljande insatser för att säkerställa medborgarnas boende och levnadsvillkor.

För att nå framgång inom området driver Vännäs ett antal utvecklingsarbetet som här och nu och i ett framtidsperspektiv kommer att säkra goda och socialt integrerade boende- och levnadsvillkor till samtliga medborgare: Bland projekten kan nämnas:

- Kost och måltider i ett helhetsperspektiv
- Sjukgymnast i hemtjänsten
- Fallprevention i särskilt boende
- Social innehållet i vardag och helg
- Uppsökande verksamhet bland äldre över 85 år
- Systematiskt etikarbete inom IFO; HO & ÄO
- Utveckling av nya vårdformer inom öppen psykiatrisk vård (NU- projektet)

Vännäs medverkar också i arbetsgruppen ledning, styrning och forskning i ett treårigt Nationellt regeringsuppdrag som syftar till att utveckla en nationell informationsstruktur för individbaserad ändamålsenlig vård- och omsorgsdokumentation. Projektet ingår som en del i ett av insatsområdena i den Nationella IT- strategin för vård och omsorg. Projektet heter Nationell Informationsstruktur (NI- projektet) www.socialstyrelsen.se/ni

10. LOKALT OCH GLOBALT

Vi åtar oss att ta vårt ansvar för fred, rättvisa, jämlikhet, hållbar utveckling och klimatskydd. Vi kommer därför att arbeta för att:

10.1 utveckla och tillämpa ett strategiskt och integrerat arbetssätt för att begränsa klimatförändringen och verka för en hållbar utsläppsnivå av växthusgaser.

Kommunen har i sin avsiktsförklaring till medlemskap i BioFuel Region (BFR) skrivit att Vännäs kommun i samverkan med BFR åstadkomma konkreta, lokala insatser för att minska klimathotet, via övergång till energi baserad på förnybara råvaror.

Någon samlad klimat- och energistrategi eller uppsatta, mätbara mål för arbetet finns inte framtagna.

10.2 låta politiken för klimatskydd genomsyra vår politik inom sådana områden som energi, transporter, upphandling, avfall, jord- och skogsbruk

Kommunen har en energiplan som reviderats under 2001. I energiplanen anges att kommunens vision för energiområdet är att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle med god livskvalitet. Målen för att nå dit är bl.a. att styra samhället så att all uppvärmning sker med förnyelsebar energi såsom vindkraft, solkraft samt bioenergi. En utbyggnad av fjärrvärmenätet har en central del i detta.

För uppvärmning av bostäder och andra lokaler finns ett värmeverk med relativt väl utbyggt fjärrvärmenät. Värmeverket använder förnyelsebar energi som huvudsaklig energikälla. Utbyggnaden av fjärrvärmenätet fortsätter. Värmeverket byggdes upp av kommunen men ägs nu av E:on.

Inom energiområdet sker stora förändringar vilket leder till att energiplanen behöver ses över. Inriktningen för detta arbete bör vara att utarbeta en klimat- och energi-strategi för kommunen.

Inom avfallsområdet pågår ett arbete med framtagande av en ny avfallsplan. Arbetet sker i samverkan mellan kommunerna Bjurholm, Vindeln och Vännäs.

I samband med upphandling av varor och tjänster ställs miljökrav men arbetet behöver utvecklas.

10.3 höja medvetenheten om orsakerna till och de sannolika konsekvenserna av klimatförändringen och integrera förebyggande åtgärder i vår politik vad gäller klimatförändring.

Inom skolan ingår i undervisningen, förhoppningsvis, orsakerna till och vilka sannolika konsekvenser det blir av pågående klimatförändring.

Allmänheten, politiker, tjänstemän, näringslivet m.fl. grupper i samhället behöver mer kunskap och höjd medvetenhet om orsakerna till och konsekvenserna av klimatförändringen. I miljöpolicyen finns angett att kommunens alla anställda ska ges adekvata miljökunskaper.

I arbetet med översiktsplanen kan effekterna av förändrat klimat med extrema vädersituationer behöva belysas på ett bättre sätt.

Effekterna av ökad/högre temperatur och fler värmeböljor bör beaktas vid byggande av lokaler för känsliga samhällsgrupper t.ex. äldre.

10.4 minska vår inverkan på den globala miljön och främja principen om miljö rättvisa

I kommunens miljöpolicy finns angett att kommunen ska hushålla med naturresurserna och sträva efter minskad förbrukning av ändliga naturresurser.

Vid upphandling av varor och tjänster ska det vägas in vilka effekter upphandlingen får på den globala miljön. Det kan handla om att välja bort material/produkter som tillverkas av ändliga resurser eller där råvaran kommer från hotade arter.

10.5 stärka det internationella samarbetet mellan städer och samhällen och utveckla lokala lösningar på globala problem i partnerskap mellan kommuner, lokalsamhällen och berörda intressenter

Internationellt utbyte av kunskaper och erfarenheter. Vänortsutbyte med Hemnes i Norge och Cameri i Italien.

I avsiktsförklaringen till BFR framhålls vikten av arbetet med kompetensutveckling av politiker, tjänstemän, näringsliv, lärare och elever samt kommunens medborgare. Detta ska öka kunskapen om biodrivmedel och effekterna av klimatförändringarna. Lokal tillgång till förnyelsebara energikällor bidrar till att lösa det globala klimathotet.

